

TÜRK DİLİ KONUŞAN ÜLKELER PARLAMENTER ASAMBLESİ

ÇEVRE, DOĞAL KAYNAKLAR VE SAĞLIĞIN KORUNMASI KOMİSYONU

YEDİNCİ TOPLANTI

Ankara, 11 Mayıs 2022

“TÜRKPA ÜYESİ DEVLETLERDE SAĞLIK SİSTEMLERİNİN UYUMLAŞTIRILMASI”

RAPOR

I. GİRİŞ

1. Sekreteryaya'nın Kazakistan'ın Türkistan şehrinde düzenlenen TÜRKPA 10. Genel Kurulu'nda kabul edilen 2022 Yılı Faaliyet Planına göre, Komisyonun yedinci toplantısının konusu "TÜRKPA Üyesi Devletlerde Sağlık Sistemlerinin Uyumlaştırılması" olarak belirlenmiştir.
2. Komisyon, TÜRKPA bölgesinde sağlıkla ilgili konuyu ilk kez ele almaktadır. Türkistan'da gerçekleştirilen TÜRKPA Asamble Konseyi Onuncu Toplantısında, Çevre ve Doğal Kaynaklar Komisyonu'nun adının “Çevre, Doğal Kaynaklar ve Sağlığın Korunması Komisyonu” olarak değiştirilmesi kararına varılarak ve bundan böyle sağlığın korunması ile ilgili tüm konuların bu komisyon çerçevesinde görüşülmesine karar verilmiştir.
3. Türk Devletleri Teşkilatı devlet başkanları tarafından benimsenen Türk Dünyası 2040 Vizyonu, üye ülkeler arasında sağlık altyapısının, iletişim ve sağlık bilgi sistemlerinin daha da nitelikli geliştirilmesi için ulusal politika ve mevzuatın uyumlaştırılması çalışmalarını da vurgulamaktadır.
4. Parlamenteler, yasaları çıkararak, bütçeleri onaylayarak ve kaynakları harekete geçirerek, hükümetin hesap verebilirliğini ve şeffaflığını sağlamak için gözetim sağlayarak, çok sektörlü eylemi teşvik ederek, küresel taahhütlerin ulusal olarak uygulanmasını sağlayarak, seçmenlerin katılımını teşvik ederek ve uluslararası ortaklıklar kurarak sağlıkta önemli bir rol oynamaktadır.
5. 2030 Gündemi'nin 3. hedefi olan “İnsanların sağlıklı yaşamalarını ve herkesin her yaşta refahını sağlamak”, sağlık sonuçlarını iyileştirmek için belirli amaç ve hedeflerle kamu ve özel sektör paydaşlarını en acil sağlık sorunlarına yönlendirmek için küresel bir pusula görevi görmektedir.

6. TÜRKPA üyesi ülkeler, BM Binyıl Kalkınma Hedefleri (BKH) ve tüm ülkeler için çatı görevi gören Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) bağlamında uyumlu eylemlerde bulunarak bölgesel ve uluslararası düzeyde sağlık sorunlarını ele almaktadır.

7. İnsanların sağlıklı yaşamalarını ve herkesin her yaşta refahını sağlamak, sürdürülebilir kalkınma için esastır. Şu anda dünya, başka hiçbir şeye benzemeyen küresel bir sağlık krizi Kovid-19 ile karşı karşıya; insan sağlığını tehdit etmekte, küresel ekonomiyi istikrasızlaştırmakta ve dünya çapında milyarlarca insanın hayatını alt üst etmektedir. Bu doğrultuda TÜRKPA, 17 Eylül 2020 tarihinde "Kovid-19 Salgını: Etkisi ve Geleceği" başlıklı üye parlamentoların Sağlık Komisyon Başkanları Toplantısını gerçekleştirmiştir.

8. TÜRKPA üyesi ülkeler, sağlık sorunlarına ilişkin konuları ele almak ve sorunlara çözüm bulmakla yakından ilgilenmektedir. TÜRKPA üyesi ülkeler, sağlık alanında eşitlik ve karşılıklılık ilkesine dayalı, karşılıklı yarar temelinde ve ülkelerinin mevzuatlarına uygun işbirliğini geliştirmeyi ve güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

9. Bu raporun amacı, konuyla ilgili bölgesel iş birliğinin önceliklerini belirlemektir. Rapor, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye'nin ilgili bakanlıklarından alınan katkıların yanı sıra ilgili uluslararası kuruluşların verilerine dayanmaktadır.

II. TÜRKPA ÜYESİ DEVLETLER ARASINDA SAĞLIK SİSTEMLERİNİN UYUMLULUĞUNA İLİŞKİN FAALİYETLER

10. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 26 Nisan 2016 tarihinde Bakü'de imzalanan ve yürürlükte olan Sağlık ve Tıp Bilimleri Alanlarında İşbirliği Anlaşması bulunmaktadır.

11. Azerbaycan Tıbbi Bölgesel Birimler Yönetim Birliği(TABİB) tarafından Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı desteğiyle kurulan Sağlık Sistemi Yeniden Yapılandırma Programı (AZ-SSYP), ülkede yaşayan insanların sağlık durumunu iyileştirmeyi, kaliteli sağlık hizmeti sunarak vatandaşların erişimini kolaylaştırmayı, hizmetlerin sürdürülebilirliğini sağlamayı ve vatandaş memnuniyetini sağlamayı amaçlayan çağdaş bir ulusal sağlık sisteminin kurulmasını öngörmektedir.

12. Azerbaycan Tıbbi Bölgesel Birimler Yönetim Birliği (TABİB) Yönetim Kurulu Başkanı ve beraberindeki heyet, sağlık sistemlerinin uyumlaştırılmasına yönelik bir yol haritası hazırlamak üzere 31 Ağustos 2021 tarihinde Türkiye'ye resmi bir ziyaret gerçekleştirdi. Görüşmelerde, Kovid-19 ile mücadelede işbirliği, Azerbaycan sağlık sisteminin ve insan kaynaklarının geliştirilmesinde Türkiye Sağlık Bakanlığı ile yakın işbirliği ve ortak bilimsel araştırmalar için gerekli yasal zeminin hazırlanması ele alındı. Heyet ayrıca Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Necdet Ünüvar ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Cevdet Erdöl ile de görüştü. Görüşmede sağlık personeli eğitimi alanında işbirliği geliştirme olanakları ele alındı.

13. "Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Azerbaycan Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Arasında İş Birliğine Dair Eylem Planı" taslak metni, Azeri muhataplarına iletilmek üzere Dışişleri Bakanlığımıza gönderilmiştir. Karşılıklı müzakereler sonucunda Eylem Planının en kısa sürede imzalanması öngörülmektedir.

14. Kazakistan ile Türkiye arasındaki sağlık alanındaki ilişkiler, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti arasında 10 Eylül 1997 tarihli Sağlık ve Tıp Alanında İşbirliği Anlaşması çerçevesinde yürütölmektedir.
15. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Kazakistan Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı arasında Sağlık Yatırımları Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı 15 Ekim 2019 tarihinde Nursultan'da imzalanmıştır.
16. Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi Tıp Fakóltesi 1991 yılında Alternatif ve Tedavi-Tıp adı altında Kentav şehrinde kurulmuştur. Zamanla Genel Cerrahi, Dahiliye, Kadın Hastalıkları ve Dođum, İnsan Anatomisi ve Fizyolojisi gibi yeni bölümler açılmış ve büyümüştür. şu anda bölümlerin çođu Türkistan şehrinde bulunuyor. Üniversitenin Türkistan Yerleřkesinde Rektörlük ana binasına ek olarak Kazakistan Cumhuriyeti'nin en modern hastanelerinden biri olan 100 yatak kapasiteli Tıp Fakóltesi Hastanesi kurulmuştur.
17. Türkiye ile Kazakistan arasında 1997 tarihli meri Anlaşma'nın yerine günümüz ihtiyaçlarını karşılayacak yeni bir anlaşmanın hazırlanması hususunda mutabık kalınmış ve bu amaçla "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Hükümeti Arasında Sağlık ve Tıp Bilimleri Alanlarında İş Birliğine Dair Anlaşma" taslağımız Kazak muhataplarına iletilmiştir. Bahse konu Anlaşmanın, Kazakistan Cumhurbaşkanı'nın 10-11 Mayıs 2022 tarihlerinde Türkiye'ye gerçekteşireceği resmi ziyaret sırasında imzalanması öngörülmektedir.
18. Kırgız Cumhuriyeti ile Türkiye arasındaki ilişkiler, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti arasında 3 Haziran 2014 tarihli Sağlık ve Tıp Bilimleri Alanında İşbirliği Anlaşması çerçevesinde yürütölmektedir.
19. Kırgızistan ile sağlık alanında mevcut işbirliğini güçlendirmek amacıyla TİKA ile Kırgızistan Sağlık Bakanlığı arasında "Sağlık ve Tıp Bilimleri Alanında Mutabakat Zaptı" imzalandı. Mutabakat Zaptı çerçevesinde, TİKA tarafından yürütölmekte olan sağlık projeleri arasında yer alan Kırgızistan genelinde sağlık kurumlarının inşası, tıbbi ekipman ile donatılması; sağlık uzmanlarının ihtisaslarının yükseltilmesi gibi hususlarda projelerin Kırgızistan Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığının desteği ile daha koordineli bir şekilde gerçekteştirilmesinin sağlanması öngörüöüyor.
20. Kırgız Cumhuriyeti'nde Halk Sağlığının Korunması ve Sağlık Hizmetleri Sisteminin İyileştirilmesine Yönelik "Sağlıklı İnsanlar – Müreffeh Ülke" 2019-2030 Devlet Programını desteklemek amacıyla Kırgız Hükümeti ile Kalkınma Ortakları arasında Ortak Açıklama imzalandı.
21. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) Bişkek Ofisi koordinasyonunda Türkiye Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Kırgız-Türk Dostluk Hastanesi'nin inşaatına Haziran 2016'da başlanmış ve bir yıl sonra Kasım 2017'de tamamlanmıştır. Kırgızistan'da Kovid-19 salgını vakalarının 2020 Martı'nda zirve yapması üzerine hastaların tedavisi için faaliyete geçmiştir. Hastanede 72 yatak ve 21 yoğun bakım ünitesi bulunmaktadır.
22. Özbekistan'ın Buhara kentinde Sağlık Bilimleri Üniversitesi tarafından açılan İbn-i Sina Tıp Fakóltesi ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu 17 Ekim 2019 tarihinde eğitime başlamıştır.

III. SONUÇ

23. Yukarıda da bahsedildiği gibi üye ülkeler sağlık alanında yoğun bir şekilde işbirliği yapmakta ve gerçek faaliyetler yürütülmektedir. Diğer olası tüm alanlarda olduğu gibi, sağlık sistemlerinin uyumlaştırılması, TÜRKPA üyesi ülkelerin yakınlaşmasına önemli katkı sağlayacaktır.

24. 22. Sağlık konusu, kapsamlı bir hedef (SKH 3) ve tüm ana sağlık önceliklerini kapsayan 13 hedef ile birlikte 2030 Gündeminde merkezi olarak yer almaktadır ve diğer birçok hedefle bağlantılıdır.

25. TÜRKPA üyesi ülkeler, sürdürülebilir büyüme ve ekonomik kalkınma için temel bir unsur olarak sağlık topluluklarını pekiştirme, teşvik etme ve güçlendirme ihtiyacını kabul etmektedir. Uluslararası işbirliği, sağlık bilgilerine yönelik araştırma ve geliştirme gündemini ilerletmenin anahtarıdır. TÜRKPA bölgesinin karşı karşıya olduğu sağlık bilgisi sorunları, ancak geniş uluslararası işbirliği ile verimli ve sürdürülebilir bir şekilde ele alınabilir: uyumlaştırma, işbirliği ve bilgi, deneyim ve iyi uygulamaların paylaşımı.

26. Çalıştay, konferans veya tecrübe paylaşım programları gibi ortak etkinlik ve eylemler düzenlenerek üye ülkeler arasında iş birliği ve etkileşimin genişletilmesi bu konudaki çalışmalarını güçlendirecektir.

27. Üye parlamentoların Sağlık Komisyonları Başkanlarının 17 Eylül 2020 tarihinde "Kovid-19 Salgını: Etkisi ve Geleceği" konulu toplantısı, ilgili Komisyonlar arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

28. Türk Devletleri Teşkilatı Devlet Başkanları Konseyi 12 Kasım 2021 tarihinde İstanbul'da "Dijital Çağda Yeşil Teknolojiler ve Akıllı Şehirler" temasıyla Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan başkanlığında bir araya gelmiş ve zirve sonucunda imzalanan Zirve Bildirisinde, Üye ve Gözlemci Devletlerin Sağlık Bakanları ve bilim insanlarının katılımıyla her yıl Ekim ayında "Türk Tıp Dünyası Kongresi"nin düzenlenmesi konusunda mutabık kalınmıştır.

29. Bu tür toplantıların düzenlenmesi, üye ülkelerde toplum yararına yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesine ve yasama uyumlaştırılmasına gerekli olanağı sağlayacaktır.

30. Aynı zamanda bu tür toplantıların düzenlenmesi, TÜRKPA'nın ana faaliyet alanlarından biri olan ilgili alanlarda model kanunların geliştirilmesine ve hazırlanmasına katkı sağlayacaktır.